

Criteria voor het leerlingdossier dyslexie

Het leerlingdossier wordt beoordeeld op de onderdelen achterstand, hardnekkigheid en exclusiefactoren. Deze onderdelen moeten alle drie aan de orde zijn, voordat er een vermoeden van dyslexie is. Hieronder volgt per onderdeel een korte toelichting op de beoordeling.

1. Achterstand

Tijdens 3 opeenvolgende meetmomenten heeft de leerling zeer zwakke scores, behorend tot de zwakste 10% (E-scores of V- (V-min) scores) op woordniveau voor lezen of spelling.

Hierop zijn uitzonderingen mogelijk: een reeks E-D-E of D-D-E behoort tot de uitzonderingsmogelijkheden. De uitzondering geldt in ieder geval pas vanaf eind groep 4. De uitzondering wordt beredeneerd, waarbij gelet wordt op het totaalbeeld aan de hand van de volgende criteria:

1. De D-scores zijn lage D-scores, d.w.z. V-scores. In principe moet de laatste score in de reeks een E-score zijn (een uiteindelijke daling in resultaten). Een uitzondering hierop is dat bij een reeks D-E-D de laatste D-score op de grens van een E-score ligt.
2. De ruwe score bij de D-score is een grensgeval, dat wil zeggen dat het verschil met de ruwe score bij een E-score slechts een of twee woorden is.
3. Erfelijkheid.
4. Bijzonder intensieve of langdurige hulp in het voortraject. Hierbij valt te denken aan (naast interventies op school volgens de richtlijnen): RT buiten school, logopedie waarbij het accent ligt op spelling- en/of leesbegeleiding, op school is aantoonbaar meer dan 60 minuten per week gerichte begeleiding geboden.

Naast hoofdmetingen is één tussenmeting geoorloofd. Een tussenmeting is toegestaan als:

- a. Er sprake is van een erfelijke aanleg voor dyslexie, of
- b. Er bij de eerste hoofdmeting al sprake is van een ernstige achterstand met sterke signalen van forse lees- en spellingproblematiek.
- c. Bij vier opeenvolgende meetmomenten, w.o. één tussenmeting, moeten tenminste twee E-scores voorkomen.

Het totaalbeeld moet in ieder geval het beeld van dyslexie zijn. Inclusiefactoren zijn: erfelijkheid (eerstelijns), een discrepantie tussen de lees- en spellingscores enerzijds en de resultaten bij andere vakken anderzijds.

Hoe wordt omgegaan met een doublure?

Bij een doublure worden de vaardigheidsscores op de LOVS-toetsen (DMT en Spelling) vergeleken met de scores van leeftijdgenoten. Het leerjaar waarin de leerling gezeten zou hebben als hij/zij niet gedoubleerd zou hebben, wordt hierbij als norm genomen. Voorbeeld: bij een groepsverloop 3-4-4-5 worden de behaalde vaardigheidsscores van de DMT of Spelling vergeleken met de norm van groep 6. (Bron: *Richtlijn Omgaan met doublures, NKD*)

Hoe wordt omgegaan met hoogbegaafdheid?

Het discrepantiecriterium is niet van toepassing. Doorverwijzing naar dyslexieonderzoek is alleen terecht wanneer de lees en/of spellingscores behorend tot de zwakste 10%. De hoogbegaafdheid op zich geldt niet als een voldoende reden om daartoe over te gaan. (Bron: *Richtlijn Lees- en spellingproblemen in combinatie met Hoogbegaafdheid. SDN, 2018*)

2. Langdurige achterstand en hardnekkigheid

Om te spreken van een 'langdurige achterstand' dient de achterstand minimaal 1,5 jaar aanwezig te zijn. Voor het aantonen van de didactische resistentie (hardnekkigheid) worden de effecten van de gepleegde interventies beoordeeld. De interventies moeten zijn beschreven in een handelingsplan of groepsplan. Er moet sprake zijn van minimaal twee periodes van 10 à 12 weken waarin extra instructie is gegeven en (bij voorkeur evidence based) interventies zijn uitgevoerd op zorgniveau 3, in ieder geval op het vakgebied waar de achterstand is waargenomen. De interventies dienen uitgevoerd te zijn door de leerkracht of leesspecialist.

Als bij de evaluatie na het derde meetmoment blijkt dat de resultaten op de lees- en/of spellingtoetsen zeer zwak zijn, kan worden geconcludeerd dat er sprake is van hardnekkigheid.

Handelingsplan

Bij de beoordeling van het handelingsplan wordt gekeken naar:

- extra instructie
- ingezette methodieken
- hoeveelheid extra oefentijd
- doelgerichte aanpak
- individuele afstemming (ook als het in een groepsplan vermeld staat)
- evaluatie en bijstellen van de plannen

In het handelingsplan moet zijn opgenomen:

- het aantal momenten per week ($\geq 3x$)
- de tijd per week (≥ 60 minuten)
- wie de begeleiding verzorgt (professional)
- de effecten van de geboden begeleiding (deze mogen niet meer dan zeer gering zijn)

(Bron: Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3, 2019)

3. Exclusiefactoren

De volgende persoons- of omgevingskenmerken moeten als verklaring uitgesloten worden:

- Algemene verstandelijke beperking (IQ <70, +/- 5);
- Gehoorstoornis;
- Slechtziendheid;
- Neurologische stoornissen;
- Onvoldoende beheersing van de instructietaal;
- Inadequaat onderwijs;
- Bovenmatig schoolverzuim;
- Omstandigheden in de thuisomgeving.

Comorbiditeit (bijvoorbeeld spraak-taalstoornissen, ADHD) vormt geen uitsluitingsgrond voor de aanmelding voor dyslexieonderzoek. Onderzoek moet uitwijzen welke diagnose primair is.

Voor alle genoemde punten geldt dat het aan de regiebehandelaar is om te bepalen of aan de eisen is voldaan. De regiebehandelaar volgt hierbij de actuele richtlijnen van de SDN en het NKD. Het is van belang dat een school duidelijk en onderbouwd beargumenteert waarom wordt gedacht aan een ernstige en hardnekkige achterstand.